

Az alkotmány-javaslat főbb szakaszai*

A javaslatot 1923. évi január hó 27-én terjesztette a kormány a törvényhozás elé.

A románok jogai

5. szakasz: A románok, népi eredetre, nyelvre és vallásra való különbség nélkül, a lelkiismeret szabadságának, az oktatás szabadságának, a gyülekezés szabadságának, az egyesülés szabadságának és a törvényekben megállapított összes jogoknak örvendenek.

6. szakasz: Jelen alkotmány és a politikai jogokra vonatkozó többi törvények határozzák meg azokat a feltételeket, amelyek a román mivolton kívül szükségesek e jogok gyakorlásához.

A nők polgári jogait polgári törvények fogják megállapítani a két nem tökéletes egyenlősége alapján.

Kétharmad többséggel megszavazott különleges törvények fogják meghatározni ama feltételeket, amelyek mellett a nők politikai jogokat gyakorolhatnak.

A honosítás

7. szakasz: A vallási, felekezeti, népi és nyelvi különbözőség Romániában nem képezi akadályát a polgári és politikai jogok megszerzésének és azok gyakorlásának.

A honosítás a végrehajtó hatalom hatáskörébe esik.

Külön törvény fogja meghatározni ama feltételeket és eljárást, amelyekkel az idegenek a honosságot megszerzik

Tulajdonjog

18. szakasz: Az ingatlan és ingó tulajdon, a szellemi, irodalmi, művészi, ipari és általánosságban minden természetű tulajdon biztosított, gyakorlását pedig törvények fogják szabályozni.

A közhatóságnak, egy általános törvény alapján, jogában áll, hogy bármely ingatlan általános érdekekben hasznosítsa azzal a kötelezettséggel, hogy a felületen, épületekben és munkálatokban okozott károkat kártalanítja.

Senki vagyona ki nem sajátítható, csakis közhasznú ügy érdekében, igazságos és előzetes kártalanítás után.

Külön törvények fogják meghatározni a közhasznúság eseteit és a kisajátítás módját és eljárását.

19. szakasz: Bármilyen címen, csakis a románok szerezhetnek és tarthatnak meg Romániában falusi ingatlant. Az idegeneknek csakis ezen ingatlanok értékéhez lesz joguk.

Vallás

23. szakasz: A lelkiismeret szabadsága teljes.

Az állam az összes felekezeteknek egyforma szabadságot és támogatást biztosít, amennyiben gyakorlásuk nem ellenkezik a közrenddel, a jó erkölcsökkel és az állam szervezett törvényeivel.

Az ortodox keresztény vallásnak elsőbbsége van az államban, miután az a románok többségének a vallása.

A sajtó

26. szakasz: Az alkotmány mindenkinek biztosítja azt a jogot, hogy gondolatát és véleményét szóban, írásban és a

sajtó útján közölje és nyilvánosságra hozza.

Az újságok és nyilvános közlések nyilvános megjelenése nem rendelhető alá valamely hatóság előzetes engedélyének. Az újságíróktól, íróktól, kiadóktól, nyomdászoktól és könyvomóktól semmiféle óvadékot kérni nem lehet.

Sem a cenzúra, sem az írások és nyilvános közlések megjelenésére, eladására és szétosztására vonatkozó más, előzetes rendszabály be nem hozható.

A sajtó sohasem lesz az ellenségeskedések uralma alá helyezhető.

Sem újságok, sem más nyilvános közlések felfüggeszthetők vagy betilthatók nem lesznek.

Béke idejében egyetlen kivételes törvény sem lesz hozható e kérdésben.

Közigazgatási bíróság¹

108. szakasz: Semmilyen közigazgatási hatáskörrel felruházott, külön hatóság nem szervezhető újra.

A közigazgatási bíráskodás a bíróságok hatáskörébe esik, külön törvény szerint.

Jogának elismertetéséért a bíróságokhoz fordulhat az, akinek jogait akár közhatósági ténnyel, akár a törvényeket és rendeleteket lábbal tipró eljárással, akár azáltal sértették meg, hogy a közigazgatási hatóságok valamely jogra irányuló kérelem elbírálásánál rosszakaratot mutattak.

A bírói hatalom szervei ítéletet hoznak. Ha a ténykedés törvénytelen, azt megsemmisíthetik vagy megállapíthatják a sértett jogba való visszahelyezéséig bekövetkezett polgári károkat, hatáskörük lévén kártérítés megítélésére akár bíróság elé idézett hatóság, akár a bűnös tisztviselő terhére.

Nem esik a bírói hatalom hatáskörébe a kormányzati és katonai parancsnoki jellegű tények feletti ítélezés, amelyeket a közhatalom a felségjogok folyományaként gyakorol.

Megyei és községi tanácsok

109. szakasz: A megyei és községi intézményeket a törvény szabályozza.

A megyei és községi tanácsok tagjait általános, egyenlő, közvetlen, titkos, kötelező és a kisebbségek képviselőit biztosító szavazati joggal fogják megválasztani. A törvény ezek számát hivatalbóli tagokkal kiegészítheti. Ezek száma a választott tagok egy ötödét meg nem haladhatja.

A zsidók honosítása

133. szakasz: Ama zsidók, akik 1914. augusztus 2-án az Ó-királyságban laktak és nem volt idegen állampolgárságuk, minden alakiség nélkül, teljes jogú román állampolgároknak ismertetnek el.

A bukaresti Dimineata 1923. évi január hó 29-én megjelent 5831. számában közölt szöveg szószerinti fordítása.

Jegyzet

¹ C. Stere alkotmánytervezetéről írt cikkünk ama megállapítását, hogy a kormány alkotmányjavaslata az alkotmányosság régi gyakorlatának megváltoztatására kísérletet sem tesz, helyre kell igazítanunk, tekintettel erre a szakaszra, amely azonban csak a bizottsági tárgyalások során került a javaslatba és csak most a nyilvánosságra. Hatékonyra e szakasz csak akkor lehet, ha a bíróságok ilyen közigazgatási bíráskodásáról szóló külön törvényt mielőbb meg is hozzák.

* Forrás: *Magyar Kisebbség*, 1923. 114-115.

- Varga Attila: A román Alkotmány módosításának időszerűsége (elvi szempontok, javaslatok, észrevételek)
- Kántor Zoltán: Az állam és az alkotmány
- Takács Ferenc László: Alkotmányosdi
- Toró T. Tibor: Alkotmányozás és közösségi felelősség
- Tóth Judit: Alkotmányos hit - politikai illúziók nélkül
- Veress Emőd: Az 1991-es román Alkotmány reformja
- Victor Ducelescu: Az Alkotmány felülvizsgálatának néhány elméleti és gyakorlati szempontja
- Iulian Poenaru: Gondolatok egyes alkotmányos rendelkezések demokratikus természetéről
- Dr. Sulyok István: Az alkotmányosság kérdése Romániában
- Dr. Willer József: A kisebbségi jog az utódállamok alkotmányaiban
- 2.2. Az 1991-es Alkotmány vitája. Az alaptételek megvitatása
- Michael Mann: Megállította-e a globalizáció a nemzetállam emelkedését?
- Kiss Dénes: A határon túli magyarság egészségügyi helyzete és a státustörvény egészségügyi kedvezményeivel szembeni viszonyulása
- Balázs Sándor: Hatvanéves a "Huszonkét év"
- Jobbágy István: A kisebbségek fogalmának meghatározási problémája a nemzetközi kapcsolatokban
- Tóth Károly Antal: "A nemzet halott!"
- Zakota Zoltán: A romániai magyarság intézményrendszerének gazdasági feltételeiről
- Demény Gyöngyvér: Kisebbségek oktatási jogai és a magyar tannyelvű felsőfokú oktatás Romániában
- Gáti Attila - Orbán Márta: Privatizáció és vállalatértékelés
- Nagy Csongor István: A romániai kisebbségi jog 1945 és 1989 közötti történetének tendenciái, különös tekintettel a romániai magyarság történetére (I.)
- A nemzetiségi irodalom válogatott bibliográfiája 1990
- Az alkotmány-javaslat főbb szakaszai

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék